

Tajemství šumavských vod III.

Marita Haller, Petr Mazný, František Nykles, Josef Pecka, Jaroslav Vogeltanz

**Poděkování patří garantovi knihy:
LASSELSBERGER, s.r.o.
výrobce keramických obkladů a dlažeb RAKO**

**Poděkování patří partnerům knihy:
EUROVIA CS, a.s. – odštěpný závod oblast Čechy západ
Povodí Vltavy, státní podnik**

**Poděkování za spolupráci a rady si zaslouží:
Zdeněk Šmída, manželé Vávrovi z Kvildy, Dana Zývalová,
Miloň Kučera, Petr Vicenda, Jan Bláha, Miroslav Šobr**

**Dobové pohlednice a snímky zapůjčili:
Albín Sklenička, Emil Kintzl, Jaroslav Nechvátal, Marita Haller,
Franz Kerschbaum, rodina Poschingerů, Wasserwirtschaftsamt Deggendorf**

Tajemství šumavských vod III.
Text © Marita Haller, Petr Mazný, František Nykles, Josef Pecka
Překlady © Klára Studená

Fotografie © **Jaroslav Vogelanz** (autor všech fotografií, pokud není uvedeno jinak)
Marita Haller (84b, 85a, 88b, 92ac, 93, 94a, 95ab, 105ac, 106de, 107, 109a, 110ac, 111a, 112, 113, 114, 116abe, 117a, 118ac, 119d), **Václav Vetyška** (8, 24b, 144, 146b, 150b, 154b, 155, 156), **Josef Pecka** (171b, 199b, 200a, 206a, 207ade), Günther Haller (115b, 116d, 119b), **Dana Zývalová** – NP Šumava (140a, 180b), **Eva Haunerová** (34c, 35b, 37c), **Martina Čvrtlíková** (13b), **Georg Hacker** (76a, 91, 96), **ČTK/Zdeněk Havelka** (18), **Wikipedie – Wikimedia Commons**: Public Domain (15a-h, 24a, 45a, 47c, 51c, 174a), AnRo0002 – CC0 (24d), Huhulenik – CC BY 3.0 (36abc), Petr Kadlec – CC BY-SA 4.0 (36d), Alpsdake – CC BY-SA 4.0 (79a), Ratzer – CC BY-SA 4.0 (94b), Opiola Jerzy – CC BY-SA 3.0 (138b), Harold – CC BY-SA 3.0 (145a), Christian Fischer – CC BY-SA 3.0 (160b), Richenza – CC BY-SA 3.0 (161b), Franz Xaver – CC BY-SA 3.0 (168b), **sbírky** Albína Skleničky, Emila Kintzla, Jaroslava Nechvátala, Josefa Pecky, Marity Haller (70b, 77a, 78a, 84d, 85c, 86a, 100b, 110b, 111c, 119c, 120, Ingrid Osterloh 72a, 108a, 110, Josef Brand 86a, Alfred Baran 108b, Anton Pech 70c, 72b, 78b, 102a, 103b, 111b, Alois Grassl 110b, Elisabeth Kammerer 116c, Franz Kerschbaum 118b), rodiny Poschingerů 119a, Wasserwirtschaftsamt Deggendorf 117b.

Fotografie jsou označeny v abecedním pořadí (umístění na stránkách po sloupcích zleva doprava).

Mapové podklady (úvody kapitol): Openstreetmap, zpracoval Aleš Hejna
Plány jezer str. 6 a 7: Miroslav Šobr, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy
Plán str. 94: Fritz Pfaffl

Vydavatel: Starý most s.r.o., Plzeň
www.starymost.cz, www.facebook.com/www.starymost.cz

Vydání první, 2017
DTP: Eva Haunerová, Starý most s.r.o.
Tisk: EUROPRINT a.s.

ISBN: 978-80-87338-73-5

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této knihy nesmí být reprodukována, uložena ve snímacích zařízeních ani přenášena v jakékoliv formě ani žádnými prostředky elektronickými, mechanickými, fotokopírováním, nahráváním ani jiným způsobem bez předchozího písemného souhlasu majitelů jednotlivých fotografií.

Obsah

JEZERA		5
Černé jezero (pm, fn)	9	Další jezera u Velkého Javoru (mh) 91
Čertovo jezero (pm, fn)	29	Bankelschwelle 91
Jezero Laka (pm, fn)	39	Bankelschwelle 92
Prášílské jezero (pm, fn)	49	Tiché jezero 94
Plešné jezero (fn)	57	Roklanské jezero (mh) 97
Velké javorské jezero (mh)	69	Nádrže v Bavorském lese (mh) 107
Malé javorské jezero (mh)	83	Schwellhäusl 109
		Reschbachklause 112
		Kleine Deffernikschwelle 114
		Přehrada Frauenau 117
SLATĚ		121
Kochánovské pláně (pm, fn)	127	Zhůřské slatě 174
Gerlův les	128	Slatě u Vydřího Mostu 176
Hůrecká slat'	129	Malý Polec 177
Údolí Zhůreckého potoka	132	Slatě na Vydřím potoce (jp) 179
Na Slatinném potoce	133	Chalupská slat' 180
Slunečná – Velký Bor	134	Pasecká slat' 187
Kepelské mokřady	136	Slatě od K. Plání do Strážného (jp) 189
Modravské slatě (pm, fn)	137	Buková slat' 190
Tříjezerní slat'	138	Žďarecká slat' 192
Rokytská slat'	140	Jelení slat' 193
Roklanská slat'	144	Slatě v povodí Řasnice (jp) 195
Cikánské slatě	145	Kotlina Valné 196
Vrchová slat' a Kruhová slat'	146	Rašeliniště Častá 197
Kamerální slat'	147	Splavské rašeliniště 198
Luzenské slatě	148	Malá slat' 199
Hraniční slat'	148	Rašeliniště Vlčí jámy 200
Mlynářské slatě a Rybářská slat'	150	Hornovltavský luh (jp) 201
Šarecká slat'	154	Pravětínská lada 203
Blatenské slatě	155	Velká niva 204
Novohuťské močály	156	Malá niva 205
Filipohuťská slat'	157	Spálený luh 206
Tetřevská slat'	158	Mrtvý luh 208
Kvildské slatě (jp) 159		Soumarské rašeliniště 210
Jezerní slat'	161	Rakouská louka 212
Olšinka 164		Prameny a literatura 213
Prameny Vltavy 165		
Horskokvildské slatě (jp) 167		
Mezilešní slat' 169		
Horskokvildské slatě 173		

Autoři textů: mh – Marita Haller, pm – Petr Mazný,
fn – František Nykles, jp – Josef Pecka

JEZERA

Šumavská jezera očima Josefa Váchala

Grandiesními roklemi vodou naplněnými nazvati možno jezera šumavská pro jejich malebnou výšinami uzavřenou polohu.

Za nejkrásnější pokládám Prášílské a Plöckensteinské, pak následují Laka, Roklanské a Jezero čertovo; za nimi teprve nejrozsáhlejší Jezero černé a Javorské.

Jezera tato shlédl jsem ve všech dobách denních téměř za každého počasí; jen tak odvažuji se pronést soud svůj o kráse jejich, neboť není lhostejno, spatříme-li kupř. jezero Prášílské až po desáté hodině dopolední, kdy veškerý půvab světelný již ztratilo, nebo zříme-li Čertovo v plné záplavě slunečního jasu.

Ráz pralesního jezera nejvíce Roklanské, slatinného pak Laka po dnešní dobu podrželo, se sítím daleko do vody rostoucím.

Krásu jezera Černého a Čertova marně pokusíš se oživit pohlednutím na malebné dřevorytiny obou jezer dle Liebschera; dnes ve skutečnosti původní jich kouzlo neexistuje více, stejně jako u Javorského jezera; vše zaplašila přítomnost lidská.

Jezerní hladiny všech těchto největších vodních nádrží šumavského pásma, zčeřené lehce a málo i v dobách nejuděsnějších vichřic pro chráněnost svou okolními hvozdy a stěnami, uzavřeny po většině jsou omšnými kamenitými břehy neb až do středu vod postupujícími travinami a sítím.

Na Plochým jezeře obklopena strmou skálou věžovitěho útvaru, obrovskými stěnami hvozdu na ráchelském a prosvítajícími stržemi a skalami na ostatních, mají vodu

vesměs průzračnou, slunce-li svítí, jak perle nejčistší; mění se v amethyst a safír pod mrakem a za bouřek barva jich jak bezhvězdá noc.

Ať díváme se z kteréhokoli břehu a místa, všechna zákoutí jezera zdají se nám býti obestřena mohutnými větvemi smrků, z nichž jedině tu a tam nějaký listnáč prosvítá; nikdy však nejsou pohrouženy v jednotvárnost stejného zabarvení, neboť vždy jeden cíp a strana jezera dle polohy slunce, třeba za mraky schovaného, prozařuje světlem, zatím co strana protilehlá stává se zákoutím co nejstinnějším a nejtemnějším.

Krom Plochého, kde jehlanec pomníku Stifterova připomíná lidskou činnost ducha v těchto hlubinách ticha, a krom znesvěcení u břehů člověkem stavbami zůstává dojem jezer stále prapůvodním a nikde nic posvátný klid rušícího tu dosud není.

Slabý ohlas veselých luhů a nejvyšší šťastná jaksí nálada nížin se zjeví na slatích za slunečního dne, obestírajícího tato močalovitá místa zářivým nádechem světla.

Jinak vždy zde onen smutný odstín zániku a smrti, v níž tone, do níž bezmála propadá a zmírá celá tato pustina. Zima pouhým změkčením veškeré krutosti zde vládnoucí.

Nesčetná smrt a nebezpečí při těchto nepevných březích a výběžcích do vody vztážených jak všetečné prsty střeží tu každou neveselou hlubinu a bezedné prázdno na kořist v ní číhající...

Josef Váchal, Šumava umírající a romantická, 1931

Prášílské jezero

Černé jezero

ČERNÉ JEZERO

Nadmořská výška: 1 008 m n. m.

Rozloha: 18,43 ha

Hloubka: 40,5 m

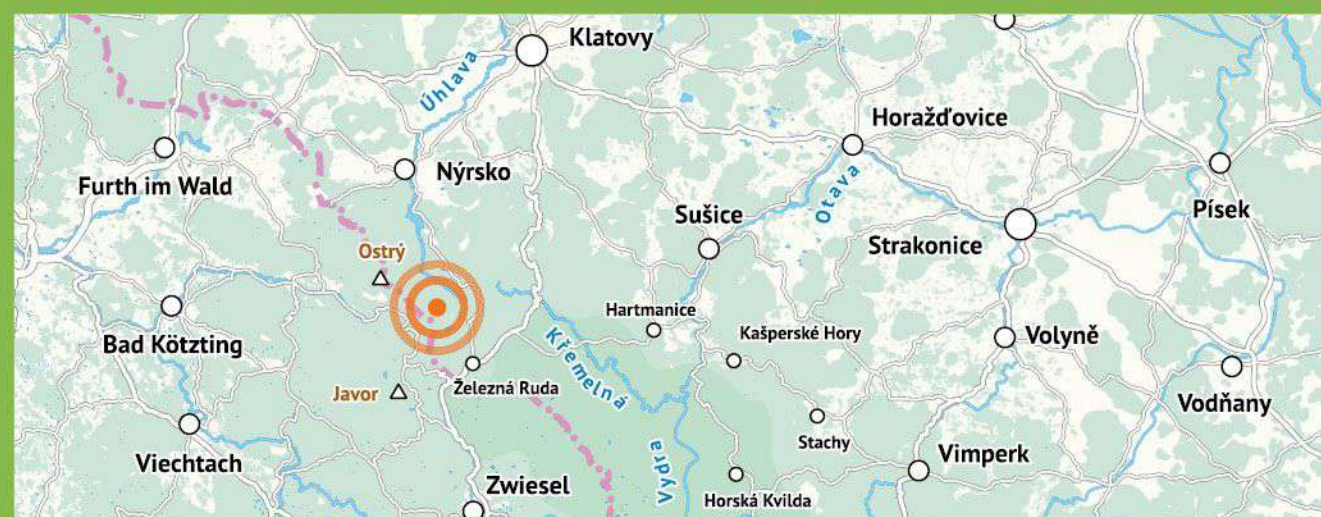
Odtok: Vodu z jezera odvádí Černý potok do Úhlavy

Výška jezerní stěny: 290–336 m

Úmoří: Severní moře

NÁZVY V HISTORII

Schwarzer See, Bistritzer, Eisenstrasse See, Eisentrasské, Bystřické, Veliké, Dešenické, České, Böhmischer See, Ossa See

Akce Neptun

Akce Neptun

Tajemství potopených nacistických beden v Černém jezeře – to bylo v první polovině šedesátých let minulého století velké téma. 5. července 1964 přinesla většina tehdejších československých sdělovacích prostředků zprávu: „Minulý týden začala skupina svazarmovských potápěčů se štábem Zvědavé kamery Československé televize natáčet film z okolí a ve vodách Čertova a Černého jezera na Šumavě. Pohraniční stráž byla dne 3. 7. upozorněna členy této skupiny, že při průzkumu vod Černého jezera objevili svazarmovští potápěči v hloubce asi deseti metrů větší předměty. Ministerstvo vnitra upozorňuje, že dosud přístupná oblast kolem Černého jezera je od 4. 7. pro veřejnost uzavřena až do odvolání.“

Tajemné bedny pak byly s velkou slávou a za velké pozornosti médií vytaženy 11. až 13. července a převezeny do Prahy. Dne 15. září informoval tehdejší ministr vnitra Lubomír Štrougal na tiskové konferenci, že v bednách byly nalezeny významné nacistické dokumenty. Bedny do vod jezera naházeli ustupující němečtí vojáci. V bednách měla být jména konfidentů gestapa a dalších nacistů, o které měly pro jejich válečnou činnost velký zájem tehdejší bezpečnostní složky. Tisková konference měla velký ohlas – o nálezů beden s nacistickými dokumenty psalo 25 italských, 18 západoněmeckých, sedm rakouských listů a dále noviny z Anglie, Francie, Belgie, Švýcarska, USA a dalších zemí.

Až po roce 1989 vyšla u nás pravda o celé akci najevo. Do vod Černého jezera vhodili bedny 21. června příslušníci tajné bezpečnosti. Klíčovou postavou operace byl agent Ladislav Bittman. Pod falešným jménem se dostal do skupiny svazarmovských potápěčů a navedl je k bednám, jejichž přesné umístění znal. V pozadí celé provokace byl zřejmě fakt, že podle mezinárodního práva měly být trestné činy spáchané za druhé světové války po dvaceti letech promlčeny. Po květnu 1965 mělo být stíhání válečných zločinců zastaveno. Veřejnost však požadovala prolomení tohoto limitu a možnost stíhání válečných provinilců i po tomto datu. Česká rozvědka přišla proto s nápadem, že nalezení beden se jmény

udavačů a válečných zločinců by mohlo přispět k prodloužení lhůty stíhání. Zajímavostí je, že klíčový agent Bittman po srpnu 1968 utekl do USA, kde pracoval pro tajné služby a napsal knihu Špionážní oprátky.

Příslušníci bezpečnosti prohledávali jezera ještě několik týdnů poté, aby akci dodali větší důvěryhodnost. Našli leccos – urnu s popelem jistého Vratislava Kiswettera s datem úmrtí 1923 a pod Jezerní stěnou ležela v hloubce 26 metrů mrtvola neznámého muže s oddělenou hlavou. Podle dobového tisku se pak ve vodách Černého a také Čertova jezera našlo také 22 krabic výbušnin německé a anglické výroby, dvě pušky italské výroby, trosky bombardovacího letadla neznámého původu, letecká puma o váze 250 liber, jedna uniforma wehrmachtu, jedna přilba wehrmachtu, upravená jako kotlík, dva páry dámských bot a také 317 desetihaléřů.

Jezero ve starých průvodcích

Údolím Büchelbachu na Jezerní Stěnu, k Černému jezeru a do stanice Spitzberské

- Z pohr. stanice údolím Büchelbachu na Jezerní Stěnu 2 ½ hod.
- Od Jezerní Stěny k Černému jezeru 1 ½ hod.
- Od Černého jezera do stanice Spitzberské 1 ½ hod.
- Od Černého jezera k myslivně pod jezerem (Seeförster) ½ hod.

Tato velmi zajímavá vycházka, kterouž však jen dobrým chodcům doporučí můžeme, jde zase známým nám již směrem, totiž cestou po břehu potoka Büchelbachu až ku křižovatce, kde sloup nám ukazuje cestu na Jezerní Stěnu, a která nás vede neustále po pláních skalnatých a lesem vysokým.

Když jsme se dostali ku věži pro pěknou vyhlídku na Jezerní Stěně postavené, použijeme cesty, která nás přivedla k Černému jezeru, odkudž se dostaneme po takzvané horizontální cestě až ku okresní silnici, která nás pak dovede do stanice Spitzberské. Kdo však nechce téhož dne se navrátiti, ten se může od Černého jezera vrátiti do myslivny pod jezerem. Zde bude pohoštěn a nechce-li se mu na noc do Eistenstainu, výborně ubytován.

Podle knihy Pascherovy napsal T. Cimrhanal: Průvodce po Šumavě, 1878

Idyla u Černého jezera v třicátých letech

Na Jezerní Stěnu a k Černému jezeru

- Z Eisensteina na Jezerní Stěnu 2 ½ hod.
- Od Jezerní Stěny k Černému jezeru 1 hod.
- Od Černého jezera přes okresní silnici do Eistenstainu 1 ½ hod.
- Od Černého jezera přes Klammerloch a Oserhütte do stanice Eisenstrasské 2 ¾ hod.
- Od Černého jezera na Oser 2 ¾ hod.

Přijdeme-li po silnici z Eisenstainu do Elisenthalu vedoucí ku mostu přes potok Řezný „Scheibenbrücke“ zvaný, vyběhá vpravo cestička do příkré stráně, po níž se dostaneme, jdouce houštinou a lučinami, k Haidlhoftu, odkud se, když jsme byli na vrch vylezli, dáme na západ cestou ku Höhlbaurovi. Nežli jsme přišli k jeho dvorci, který je již na druhé stráni rozložen, jdemež, jak nám na křižovatce postavený sloup ukazuje, cestou na Jezerní Stěnu. Voně vstoupá pohodlná cesta panským lesem, až nás přivede na blízko Jezerní Stěny a na tak zvaná „moře kamenná“.

Zde leží nahromaděné balvany skal od vrcholu hory až dolů do údolí, takže se zdá, jako by vše to byla jedna skála. Ve strouze, která děláním cesty povstala, poznáváme, že tyto zříceniny skal mocnou vrstvou svou pokrývají prastarý pás prsti a hlíny, a že vrstva tato tvoří také strouhu hluboko pod skalami proudící se bystřiny. Rozmetané skály tyto mech, lišejníky a řasami všech možných druhů a barev porostlé jeví zvláštní ráz. Podobají se jakési mosaikové dlažbě, jejímž stářím sešedivělým a mechem ozelenalým plochám dodává maliní červeným ovocem poseté zvláštní živosti.

Cesta teprv v době nejnovější touto divokou pustinou udělaná poskytuje nám pěknou vyhlídku na Javor, pohr. stanici, údolí Büchelbachu, na Scheiby a hory v Lamthalu, přivádí nás podél malebných skalisk „Zwergecku“ bezprostředně u pohraniční čáry zemské na zakrslými smrčnami a klečí porostlou planinkou sklanatou, první to homoly Jezerní Stěny, na níž se nalézá pro turisty postavená věž. Pohled se Stěny Jezerní je velmi impozantní. Před námi se rozkládá velká část Čech až ku Praze, a na jih vidíme daleko přes jižní Šumavu a hory bavorské do Alp. V našem nejbližším okolí vidíme oba hrboly Oseru, Brenner, Brückel, Panzer, Falkenstein, Roklan i Javor a mezi nimi se rozkládají údolí Úhlovky a Řezného.

Sestupujeme-li dolů po strmé stráni, přijdeme, když jsme se byli vpravo zatočili, ku vyhlídce na jezero. Překvapení, kterého se nám tady dostane tím, že vystoupivše z hustého mlázi, spatříme najednou tmavé jezero na úpatí skoro kolmé přes 300 metrů vysoké skály, jest tak veliké, že nikdy nám z paměti nevyhyne (dnes je tento pohled z důvodů ochrany přírody zakázán). Abychom se

Občerstvení u Glorietu

Zlatý stoleček

Nedaleko od jezera Laka leží Zlatý stoleček (1 196 m n. m.) Tady, v sedle mezi Plesnou a Ždánidly, podle legend měnili čeští a bavorští pašeráci své zboží. Sloužil jim k tomu kámen – čtyřboká kamenná pyramida, která nahoru obrácenou rovnou plochou tvořila desku stolu. A pod tímto stolem byl podle pověsti zakopán i zlatý poklad.

Dřevěná hůl a Abelesova huť

Na severozápadní straně Ždánidel vyběhá směrem k Hůrce protáhlá rozsocha zvaná Dřevěná hůl. Hoře říkali dříve Hohenstock (Vysoká hůl), ale po vyhánění zdejších obyvatel začala být v mapách označována dnešním jménem.

Na západním svahu Dřevěné hole v nadmořské výšce přibližně 1 118 metrů stávala samota. Od roku 1778 do roku 1818 fungovala jako sklárna, kterou stále v některých mapách připomíná název Abelesova huť. Později sloužila zřejmě dále jako usedlost, kterou tvořila kamenná budova stojící nad cestou a dvojice dřevěných staveb pod cestou. V té době už byla budova nazývána, stejně jako kopec, Hohenstock.

V druhé polovině 19. století samota zanikla. Dochovaly se zdi hlavní budovy, v některých místech až do výšky dvou metrů. Po dřevěných budovách zbyly jen kamenné základy. Zbytky Hohenstocku leží přímo vedle cesty do sedla pod Dřevěnou holí.

Jezero ve starých průvodcích

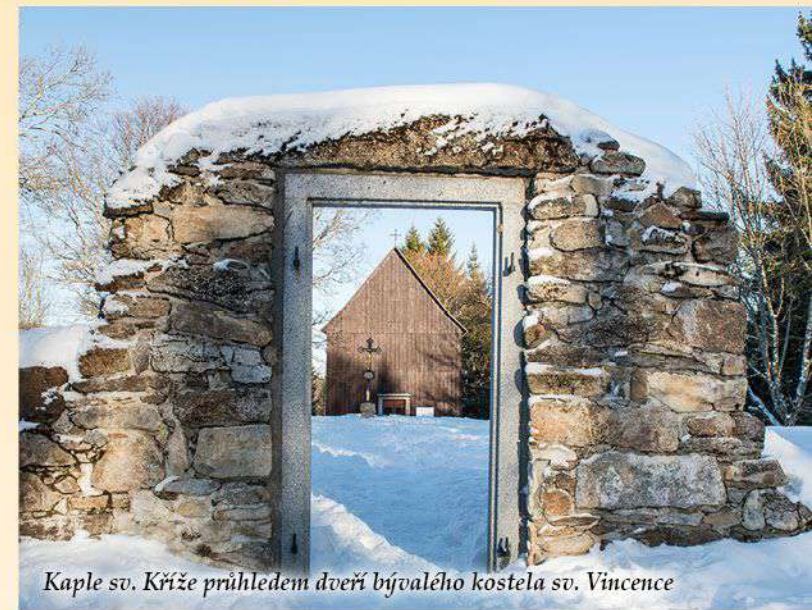
Do sklárny Hůrky, která dělá duté a křišťálové sklo, jakož i neméně se zanáší malbou na skle a broušením skla, jde se od Stefferníka jihovýchodní cestou lesem. Ku jezeru Laka, které leží úplně na jih, vede velmi pohodlná cesta lesem až do Ferdinandstahlu a do Hůrky. Od jezera Laka přijdeme přes vrch Laka do údolí Debrnického, přes které po vpravo vystupující straně přejdeme ku zámku Debrnickému a do Eisensteina.

Podle knihy Pascherovy napsal T. Cimrhanzl: Průvodce po Šumavě, 1878

Z Eisensteinu na Fallbaum

Při cestě vedoucí z Debrníku na vrchol Fallbaumu, pod křížem nedaleko vrcholu Fallbaumu, dělí se u dřevěného domku cesty, vlevo vede pěšina ke kříži na vrcholu Fallbaumu a přímým směrem dále do Hůrky (Hurkenthal), cesta přímo mimo domek přivede nás za 1 ½ hod. k jezeru Laka (Lakasee, 1 096 m). Jezero toto, rulovými horami obestoupené, jest tvaru vejčitého, 16 m hluboké a kryje plochu 3,5 hektarů. Zvláštností jeho vedle ostatních jezer Šumavských jsou slatinné břehy a množství sítí, jež nejen při březích, nýbrž i uprostřed jezera nad hladinou vodní vyniká. Při výtoku z jezera jest několik lavic a stolů. Od Leopoldovy chýže (1 185 m, as deset minut cesty na západ) jest krásný pohled na jezero, odtud vede širokým lesním průsekem cesta přímo až na vrchol hory Laka (1 339 m). Od jezera jest do Štubenbachu asi 1 ¼ hod. cesty. Pěšky do Eisensteinu buď opět přes Fallbaum (asi za 3 hodiny) nebo stezkou nad Debrnickým potokem (jen s vůdcem) za 2 hod., do Ferdinandstahlu odtud přes Debrník za hodinu do Eisensteinu. Vozem nutno vrátiti se od jezera opět přes Hůrky na Sušickou silnici.

Řivnáčův průvodce po Šumavě, 1893

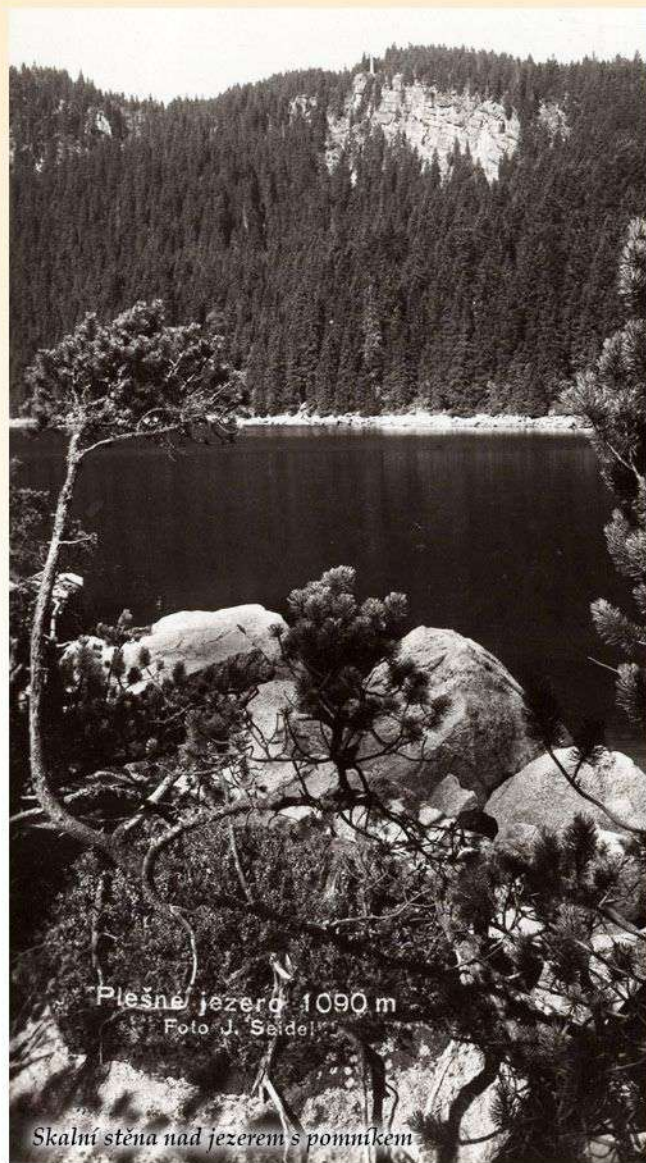

Kaple sv. Kříže průhledem dveří bývalého kostela sv. Vincence

Dojdeme vrchole Plechého (Blöckenstein) 1 378 m s triangulačním znamením na velkém kameni (rozhled). U skály jest ukazovadlo (Zur Kanzel) a podle toho, překročivše balvanovou skupinu, dospějeme po 300 krocích ku výhledu na jezero Plešné, odpočívající v hloubi 288 m pod námi. Proti výhledu jezerní stěna s pomníkem Stifterovým. Od pomníku spádité cesta zavede nás k jezeru oválné formy, 6 ha a 18 m hloubky. Vlevo od hráze mezi balvany jakási kotlinka s vodou vždy vyhrátou, kde možno se, ovšem se vší opatrností (kameny), vykoupati. Na samé hrázi bohužel restaurace, jejíž stoly jsou i za silnicí. Draho!

L. Švejcár: Průvodce Šumavou, 1923

Umělci a Plešné jezero

Atmosféru jezera a jeho okolí popisoval A. Stifter ve svém díle *Der Hochwald* (Vysoký les): „... až to najednou mezi stromy zablysklo třpytivým stříbrem. Sestoupili jsme po nepatrném svahu a stanuli u rozlehlé plochy mihotavě se blyštící vody, v jejímž klínu se pohupoval něžný obraz měsíce jako plachý obláček. Johance připadalo, že vysoké jedle, které krácejí podél břehu, neustále rostou, protože se pozvolna a slavnostně přiodívaly jednobarevným hávem večerního soumraku. Spouštěly jej od vrcholku dolů a vypadaly tak ještě složitější a větš. Protější skalní stěna se rýsovala lehce stříbrně šedivá do vzduchu jako něžný přelud a nebylo jisto, není-li sama utkána ze vzduchu, neboť se zdálo, že se kymáčí podle taktu, ale to se jen s večerem rozhýbala voda.“

Pomník A. Stiftera nad jezerem

Vladimír Stehlík (1908–1987), básník, spisovatel a malíř, ve druhém dílu své trilogie *Země zamýšlená* vzpomíná: „Po mnoha letech se mi přece jen splnilo jedno z nejtoužebnějších přání, abych postál na břehu Plešného jezera a na vlastní oči spatřil jeho romantickou krásu, kterou jsem dosud znal jen z obrazů Bubákových a Mařákových. Nebyl jsem zklamán ani kamenným mořem, ani měňavou hrou černí a temných zelení na vlnivém stříbře jezera, ani strmým výstupem na vrchol hory až k štíhlému jehlanu, vztýčenému na paměť Stifterova díla. Vzpomínal jsem na jednu pasáž z jeho *Hvozdu*... Často přišla mi tatáž myšlenka, když jsem na tom břehu sedával, jako by nevolně oko přitrdy na mne zde pohlíželo – oko tmavočerné – obroubené řasami temných jedlí, nad ním šeré skály jako jeho čelo a obočí a v něm voda nepohnutá jako zkamenělá slza...“

Velebný klid, krása, ale i ponurost Plešného jezera uchvátily i básníka Adolfa Heyduka (1835–1923) při jeho poutích Šumavou. V knize *Šubertovy Čechy, Šumava* (1895) vyprávěl: „Pojednou celý proud světla spěchá poutníku vstříc, les vůkolní valně se rozestupuje a oku objevuje se krásná, povždy klidná voda jezera Plöckensteinského. Hladina svítá zlatým odleskem, zelení pobřežní pohlíží v zrcadlo její. Odtud vše vábno. Jezero spí stráženo jsouc staletými smrky na rozrytých skalních svazích a stěnách, klečí a boučím u pokraje. Spí, jakoby zakleto do divoké té pouště mocným slovem kouzelníka, jako nevysýchající slza samoty. Spí; jen někdy vymrští se z něho rudoústý pstruh, aby ulovil nížko nad hladinou poletující mouchy a hemžící se hroštíky, pak objeví se malý úsměv na hladké tváři jezera, ale přechází rychle v prvý, němý klid... Za to má pohled dolů v kotlinu jezerní a hloub vodní něco divokého, strašlivého, vzrušujícího do sebe... A ta voda jezerní! Není-liž temnější, potměšilejší s oně strmé výše? Není-liž děsivější, úšklebnější a černější právě u pat té stěny? Čím zamračenější den, tím příšernější je všecko...“

Plešné jezero a jeho okolí byly vděčným námětem i pro malíře a krajináře Karla Liebschera (1851–1906), Julia Mařáka (1832–1899), Aloise Bubáka (1824–1870) a další umělce tvořící ve druhé polovině dvacátého století.

Smrť se skrývá černou pod vodou!
Slyš, jak vábí, láká,
volá tíše:
Zde v mé hloubi čarovná je říše,
Klidnější než říše
snů tvých mnohem,
Přesvědč se a dej tě
svoji s Bohem!“

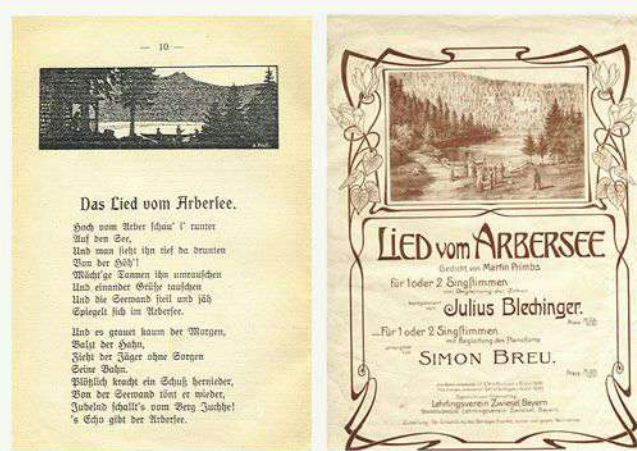

Zajímavosti

- Roku 1906 se postaral první automobil u Velkého Javorského jezera o značný rozruch v tisku. Továrník Burkard Steingraber z Bayreuthu k Velkému Javorskému jezeru vyjel 31. srpna svým autem. V novinách Bavorského lesa se psalo: „Je to první moderní vehíkl, který vystoupal do takové výšky k tomuto nádhernému výletnímu místu, a proto je to zde po zásluze registrováno. Vozidlo s lehkostí vyjelo mírně stoupající silnici.“
- Walter Fischer z Lipska napsal roku 1927 ve svém článku „Mit Rucksack und Kamera durch den Bayerwald und Böhmerwald“ (S rucksakem a kamerou Bavorským lesem a Šumavou): „Ačkoli podle tabulky je na Javorském jezeře koupání bez plavek zakázáno, jsou v jezeře i u něj tu a tam naháčči vidět.“
- Kolem roku 1930 se Spolek Bavorského lesa ucházel o hosty reklamními známkami, na kterých bylo kromě jiného i Velké Javorské jezero. Tyto reklamní známky se lepily na dopisní obálku spolu se známkami nebo se jimi obálka zalepila.
- Po dlouhou dobu sloužil hostinec Arberseehaus jako spolkový lokál hráčů německého druhu curlingu (Eisstockschießen) z celého Bavorského lesa, kteří konali svá mistrovství Evropy na Velkém Javorském jezeře. Jednou z největších akcí tohoto druhu bylo roku 1970 mistrovství „Eisschießmeisterschaften der Deutschen Bundespost“. Organizátorem tohoto ohromného podniku byl tehdejší ředitel pošt Herbert Fastner. Nájemci lokálu Seehaus upravovali ledovou plochu také pro bruslaře. Německý Svaz pro lední sporty plánoval na Velkém Javorském jezeře založení bruslařského sportovního centra. Nakonec ale dostal přednost Inzell am Königssee. Později byly na Velkém Javorském jezeře zimní sporty kvůli ochraně přírody zakázány.

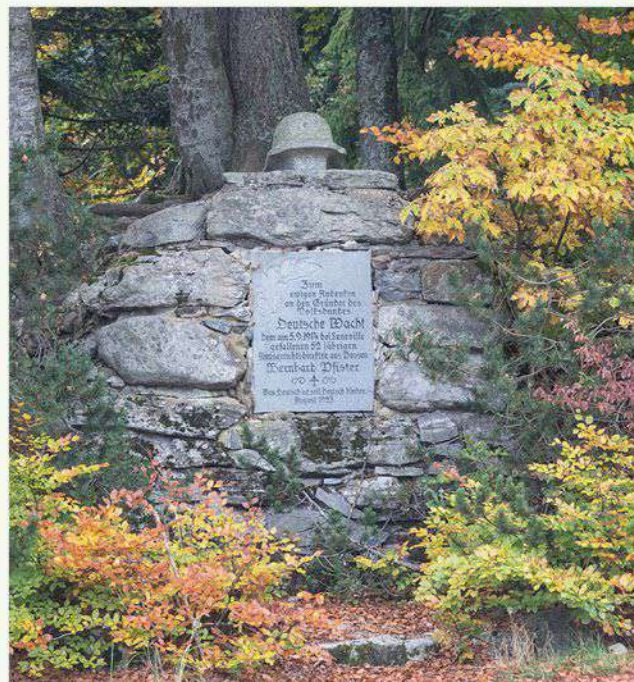

- Dřevo mohutných smrků z regionu Velkého Javorského jezera bylo dříve velmi žádané jako rezonanční. Část lesa přiléhající k Jezerní stěně, ve které se rezonanční dřevo těžilo, nese ještě dnes jméno Geige – housle.
- Básník rodného kraje Martin Primbs ze Zwieselu věnoval Velkému Javorskému jezeru lidovou píseň, která byla roku 1952 zhudebněna ve zpěvníku lidových písní „Waldlerisch g'sunga“.
- Fotograf přírody Anton Pech ze severních Čech, později ze Zwieselu, napsal podle skutečné události – byl to přátelský žert s atrapou – v roce 1912 pro nově založený divadelní spolek ve Zwieselu divadelní kus „Krokodýl v Javorském jezeře“. Tuto historku připomíná kmen stromu vypadající jako krokodýl, který leží na skále blízko vchodu k jezeru.
- Javorská jezera byla v 18. a 19. století také vděčným objektem umělců, kteří je rádi malovali a kreslili. Reprezentativní sbírku ocelorytů a akvarelů různých umělců zobrazil prof. Dr. Reinhard

Haller a jeho syn Jörg v knize „Arberland – Eine Entdeckungsreise durch fünf Jahrhunderte“ (Region Javoru – objevitelská cesta pěti stoletími).

- U vstupu na okružní cestu kolem jezera připomíná kamenný památník 52letého ředitele úředního soudu Bernharda Pfistera z Pasova, zakladatele lidového svazu Deutsche Wacht (Německá stráž), který padl 5. září 1914 u Luneville.

- Do roku 1993 se mohly po Velkém Javorském jezeře neomezeně pohybovat čluny. Dnes si můžeme najmout šlapací člun a přejet jezero po jeho části, po okraji lekninového porostu.
- Výstup na vrchol Javora po strmé jezerní stěně byl po několika dramatických záchranných akcích před několika lety zakázán.

Flóra a fauna

Cesta kolem Velkého Javorského jezera poskytuje nádherný pohled na plovoucí ostrůvky, které mění svou barvu v závislosti na roční době. Vachta trojlístá je svými dutými listovými stonky důležitá pro přivádění vzduchu do oblasti kořenů, chudé na kyslík. Vysoký podíl třísliviny chrání rostliny před zahříváním. Okrouhlostá rosnatka chytá prostřednictvím lepkavých sekretů drobný hmyz a svými trávicími sekrety ho pro vlastní výživu rozkládá. Také se tu dají vedle dalších vzácných rostlin najít žluté stuliky a kosatce, zářivě bílý suchopýr, rozchodnice růžová (jen tady v Bavorském lese), planá pažitka, kropenáč vytrvalý, plavuňka zaplavovaná, kyhanka sivolistá, vlochyně bahenní a klikva bahenní. Skály jsou potaženy vzácnými mechy, jako je např. „svítila“ dřívovičník zpeřený.

Bylo tu také napačítáno 45 druhů ptáků, např. se tu vyskytuje kukačka, vzácní datlíci tříprstí a strakapoudi bělohřbetí, sokol stěhovavý, křivka obecná, králíček obecný, tetřev hlušec, kachna divoká a další. 19 druhů zůstává přes zimu v jezerní stěně. Dále byli vedle jiných zvířat viděni rys, liška obecná, kuna, veverka, prase divoké, smec a občas i jeleni. Z celkem 16 nalezených druhů vážek je sedm ohrožených a uvádějí se v bavorském červeném seznamu ohrožených druhů.

Rys ostrovid

Rozchodnice růžová

CHALUPSKÁ SLAŤ

Seefilz

Nachází se na katastrálním území Nové Hutě a Svinná Lada. Celé území je v I. zóně NP. Na plochu vlastní Chalupské slatě navazuje ještě Novosvětská slat (dříve Grosser Königs Filz; rozloha dohromady 137 ha) a I. zóna NP Borová Lada. Dolní jižní část je přístupná po poválkovém chodníčku, který vede až k největšímu rašelinnému jezírku v ČR s plochou 1,3 ha a maximální hloubkou 1,5 metru. Jezírko bylo opředeno mnoha pověstmi a pomístně se nazývalo Seeloukka. Přes svou tajemnost lákalo místní mládež k dětským hrám. V minulosti mělo být i odvodněno, ale našťastí se to nepodařilo. Mocnost rašeliny dosahuje až sedmi metrů. Značná část obou slatí byla narušena těžbou. Další ranou pro přírodu bylo odvodňování a přehnojování luk navazujících na rašeliniště v osmdesátých letech 20. století.

SOUMARSKÉ RAŠELINIŠTĚ

Stein Au

Je jediným místem na území NP Šumava, kde byla rašelina průmyslově těžena. Rozloha rašeliniště je 85 hektarů, rozsah vlastní těžební plochy byl okolo 70 hektarů. Ruční borkování vystřídaly v druhé polovině 20. století rypadla a frézy a místy byla rašelina skryta až téměř na podloží. Po ukončení těžby v roce 2000 se rašeliniště revitalizuje a navrácí zpět přírodě. Původní porosty borovice blatky nahradila na některých místech uměle vysázená borovice lesní. Sušší stanoviště a břehy odvodňovacích kanálů obzahuje bříza, ručně těžená západní strana je zamokřená a zdárně zarůstá rašelínkem a ostricemi.

Najdeme zde rovněž suchopýr pochvatý a úzkolistý, z ostric převládá ta zobánkatá.

Hmyz zastupují třeba žluťásek borůvkový, modrásek stříbro-skvrnitý. Tmavý, přehřívaný povrch rašeliniště vyhovuje svízníku polnímu. Můžeme se zde setkat i se zmijí obecnou nebo ještěrkou živorodou.

Rašeliništěm vede naučná stezka dlouhá 1,5 kilometru, z toho více jak třetina po poválkovém chodníku. V místech, kde se stezka otáčí, byla postavena téměř desetimetrová vyhlídková věž. Stezka je ovšem otevřena jen od června do konce října, a to kvůli ochraně tetrívka obecného.

Vyhlídková věž jako součást naučné stezky rašeliništěm

